

MADAGASKAR forum

Vennskapsforeningen Norge - Madagaskar
Fikambanana Fifankatiavana Norvezy - Madagasikara

nr 2 2010 årgang 8

Stor feiring av Madagaskars 50 årssdag

*Film og musikk i høstmørket
Kjenner krisen på livet*

Organ for
Vennskapsforeningen
Norge - Madagaskar (VNM)

STYRET I VNM

LEDER
Øyvind Dahl
E-POST
oyvind.dahl@lyse.net

ØVRIGE STYREMEDLEMMER
Nestleder Arnhild
Fjose, Kasserer Reidar
F. Sivertsen, Sekretær
John Magnus Nygaard,
Webmaster Heri
Ramampiaro, Styremedlem
Rivo Razakandriana, 1. vara
Guro Veum, 2. vara Gudrun
Lund

Vennskapsforeningen er
ikke ansvarlig for innholdet i
bladet; dette er redaktørens
ansvar. Redaksjonen følger
Vær Varsomplakaten og
Redaktørplakaten.

REDAKTØR
Linn Krogh Hansen
E-POST
ilinn@frisurf.no
TLF 99 24 98 55

FORMGIVING
Anita R. Hetland
ARI Design

LOGO
Alvar Berget

FOTO FORSIDE
Ordfører Olga Ramalason
i Antsirabe og Øyvind
Dahl fører an
Foto: Erik Tangedal

FOTO BAKSIDE
Skolejenter i Magili ved
Tulear
Foto: Linn Krogh Hansen

Bladet er utgitt med støtte
fra NORAD
ISSN 1504-4750

REDAKTØREN HAR ORDET

Et halvt århundre med frihet!

Den 26. juni fylte Madagaskar 50 år. Denne dagen var det 50 år siden de Gaulle proklamerte Madagaskar fri fra det franske kolonivælde. I Stavanger samlet totalt 220 norske og gassiske festdeltakere seg til feiring i Kunstgalleriet på Madlaveien. Blant gjestene var også ordfører Olga Ramalason fra Stavangers vennskapsby Antsirabe. Den langveisfarende æresgjesten holdt festtale i ekte gassisk Kabary-stil. Utdrag fra denne kan du lese i jubilumsdelen av dette bladet.

De to små guttene Bob og Naval på Madagaskar fikk imidlertid ikke merke så mye til jubileumsfesten. Mamma og pappa har nemlig mer enn nok nok med å sørge for at de to guttene kan spise seg mette hver dag. For til tross for at øynasjonen kan feire sin selvstendighet som 50-åring er det fortsatt usikkerheten som råder blant gasserne flest. Hvorfor i alle dager kan ikke gasserne få orden på presidentene og politikken sin?

Siden uavhengigheten i 1960 har president-skifte oftest skjedd gjennom gatedemonstrasjoner, streik og uroligheter. Madagaskar har gått

fra krise til krise. Hva er det ved gassisk politikk som gjør at landet ikke kan skifte president gjennom demokratiske valg? spør en annen jublant. Leder i vennskapsforeningen Øyvind Dahl nemlig fylte 70 år den 15. oktober.

Redaksjonen gratulerer både 50-åringen og 70-åringen med vel overstått, og ønsker begge alt godt for fremtiden.

Vi ønsker også alle Madagaskar-venner en riktig flott høst og førjulstid, og skulle savnet etter solskinnsøya bli for stort, kanskje Madagaskar-forums tips til gassisk undeholdning i form av musikk og film kan være til inspirasjon i høstmørket?

Linn Krogh Hansen

Linn Krogh Hansen

8

10

16

20

I DETTE NUMMERET

4	JUBILEUMSFEST MED SORGTONER	14	KJENNER KRISEN PÅ LIVET
6	GASSISKE OG NORSKE VENNER I FESTSTEMNING	16	AMBULANSEHJELP TIL MADAGASKAR
8	OPPMUNTRENDE TALE FRA STATSSEKRETÆR FISKA	18	MADAGASKAR FRA KRISE TIL KRISE
10	MADAGASKAR I BILDER	20	SKOLE UTEN BØKER
12	JUBILEUMET FOR BOBO OG NAVAL	21	MEDALJEDRYSS OVER NORDMENN OG GASSARAR
13	HUNDRE MEDLEMMER – MEN PLESS TIL FLERE	22	UNDERHOLDNING FRA MADAGASKAR
		23	SMÅNYTT

REDAKSJONEN

REDAKTØR

LINN KROGH HANSEN (40) er utdannet sosialantropolog og har praksis fra Ifaty utenfor Toliara (1997). Tema for hovedoppgaven er religiøs praksis og sosial endring i vezoenes daglige liv. Hun var sist på Madagaskar i 2005, etter å ha mottatt journaliststipend fra UD. Arbeider nå som journalist i magasinet Seilas.
E-post: ilinn@frisurf.no

STAVANGER

ARNE MORTEN ROSNES (38) er fra Stavanger og er gift med tidligere VNM-styremedlem Ellen Veas Rosnes. Han var på Madagaskar frem til juli 2008 og arbeidet litt frivillig for NMS i tillegg til stilling som informasjonskonsulent i FNs matvareprogram (WFP) siden april 2007. Nå bor familien i Stavanger. Han jobber i Mintra som utvikler e-læring.
E-post: arne.morten@rosnes.com.

STAVANGER

ERIK TANGEDAL (72) er teolog fra Misjonskolen i Stavanger/MF. Arbeidde i 15 år i Den Lutherske Kyrkja (FLM) på Madagaskar i tidsrommet 1966 – 1997, første fem år på Vestkysten, seinare i kyrkja si misjonsavdeling Tafika Masina Maharitra med reiser til utkantar over heile øya. Studieopphald på Madagaskar 1999 i møte med hyrderørsla innan FLM. Seinare besøkt øya fem gonger som reiseleiar for turistar og guide, seinast okt/nov 2007.
E-post: erik.tangedal@lyse.net

MADAGASKAR

SOPHIE KÛSPERT (22) har bodd på Madagaskar i fire år med avbrekk på to år i Norge (altså siden 2002). Hun gikk 10. klasse på DNS Madagaskar, og så 1. og 2. vgs på en gassisk skole i tillegg til noen fag på et norsk nettgymnas. 3 vgs var hun i Norge, og skoleåret etterpå tok Sophie et friår på øya der hun jobbet i Provert og Grønne skoler, Bara. Hun var på landsbygda og underviste der i tillegg til at hun var på ei sykestue og lærte om helsearbeid. Høsten 2008 giftet Sophie seg med koordinatør for grønne skoler, Mparany. Hun har studert pedagogikk ved Universitetet i Bergen.
E-post: sophiekuspert@yahoo.com

Jubileumsfest med sorgtoner

Festtalen til Olga Ramalason, valgt ordfører i Antsirabe by, venns-kapsby til Stavanger, ble holdt som en gassisk kabary. En kabary er en demonstrasjon av veltalenhet og begynner alltid med unnskyldninger i poetiske vendinger.

Mine herrer og mine damer

Mine første ord er unnskyldning: Jeg ber om unnskyldning fordi jeg tar ordet her foran dere alle selv om jeg ikke hører ikke til de eldre, men finnes blant de yngre, og her foran meg har jeg: - dere far og mor, med hvitt hår her på jorden, dere som behersker talekunsten og eier visdommen og bærer den på deres hode - dere mødre, vesken som omsluttet oss, magen som bar oss i ni måneder, dere som drakk det bitre vann, og som veggene hviler på - dere eldste som er nasjonens ære og stolthet - dere yngre som kan overvinne og beseire, grenene som vokser ut fra stammen, saonjo (rotfrukt) som blir større enn bananen.

Jeg ber om unnskyldning for jeg er liten og ubetydelig når jeg står foran deres ære, men dette er et oppdrag som er gitt meg, det kan få meg til å bøye meg bakover, men jeg tar imot det med begge

hender for oppdraget tilhører ikke dårlige folk. Jeg ber også om unnskyldning fordi unnskyldningen innebærer bønn om tillatelse til å tale og når jeg taler er det for å gi dere ære.

Når skylden er fjernet fra min munn og jeg har fått tillatelsen til å tale, så er det rett og riktig at vi først vender oss mot Gud og gir ham takk og ære. Ja, vi takker den store Gud, for det er på grunn av hans nåde og velsignelse at vi er samlet her til fest i Stavanger på denne historiske dagen for det gassiske folk og den gassiske nasjon. Vi gir Gud Fader pris, lov og ære, som tilhører ham fra begynnelsen og i all evighet.

Deretter vil jeg uttrykke min glede på vegne av delegasjonen fra Antsirabe som jeg leder og delegasjonen fra Toliara som er ledet av varaordføreren og bringe vår hilsen til oss alle. Vi er svært glad for å møte dere: «Vi hilser dere herrer til lykke, vi viser dere damer ærbødighet, og vi opphører dere alle.»

Vi hilser også oss, det gassiske folk uten forskjellsbehandling, siden vi har nådd denne store og historiske dagen, som takket være årene som har kommet og gått, har gitt oss uavhengigheten: «gratulerer for å ha nådd asaramanitra – den nasjonale jubeldagen!» (asaramanitra = dronningens badefest i gammel tid) » (oversetterens bemerkning)).

Mine herrer og mine damer!

Sju ganger sju år pluss ett blir femti. Det er 50 år siden vi oppnådde uavhengigheten. Det er et virkelig jubileumsår. I det gamle testamente står det at det femtiende år skal være et jubelår der tilgivelsen skal råde. Det er verdig til å feires og vi gassere som lever under himmelen skal glede og fryde oss, steppe, danse og synge. Og det er det vi nettopp har begynt med og skal fortsette med. Jeg kan imidlertid ikke skjule min sorg etter disse 50 år, selv om det er et jubileumsår, fordi det gassiske folk lider og har det vanskelig i forfedrenes og formødrenes land på grunn av den politiske krisen, som nå har vart ett og et halvt år: det er mange som ikke lenger har arbeid, som sliter med økonomien, flere bedrifter er stengt og kjøpekraften minker. Økonomien raser ned og det er ikke fred og ro i landet, befolkningen er fattig og fortvilet, og særlig de små i samfunnet. Det minner meg om tittelen på boken til Alan Patton fra Sør Afrika: «Gråt mitt elskede land».

JEG ØNSKER Å GRÅTE PÅ GRUNN AV DET SOM SKJER I LANDET, MEN VIL LIKEVEL GLEDE MEG FORDI DET ER ET JUBILEUMSÅR HVOR VI KAN MINNES VÅRE FORFEDRE OG FORMØDRE SOM SLOSS MOT KOLONIMAKTEN FOR Å OPPNÅ VÅR UAVHENGIGHET.

Jeg har imidlertid det håp at denne krisen er noe som går over dersom vi sammen vil ta et tak. Jeg vet, og vi gassere kjenner til, vennskapet mellom Norge og Madagaskar. Det er kjent i hele verden at nordmenn elsker og ærer demokratiet og hater diktatur og korrupsjon. Vi ber om at det norske regjering vil ta ansvar i meglingen slik at Madagaskar kan vende tilbake til demokratiet. Den første generalsekretæren som ble oppnevnt da De forente nasjoner ble stiftet, var en nordmann og vinner av Nobels fredspris, om jeg ikke husker feil. Nordmennene har et talent for å skape fred, derfor nøler jeg ikke med å be om at det skal skje. Vi andre, enten vi er gassere eller nordmenn, skal bære den gassiske nasjon i bønn; for manges bønn rekker langt.

Men det er rett og riktig at vi prater sammen og synger og danser. Vi glemmer ikke dansen og skattene som forfedrene og formødrene har gitt oss selv om uttrykkene har endret seg i dag. La oss glede oss og feste for dette er en jubileumsfest og stormønstringen av storfamilien fra Madagaskar og Norge.

Deretter vil jeg takke og hilse dere som har støtt risen så den ble hvit, og har stelt slik at maten ble kokt under denne festen. Jeg gjør ingen forskjell på dere gassere som bor her i Norge eller dere nordmenn som har bodd på Madagaskar og som bærer minner med dere og dere norske som er venner av Madagaskar. Det Norske Misjonsselskap skal heller ikke glemmes, kommunene i Stavanger og Sandnes og foreninger og skoler som samarbeider med gasserne. Jeg takker også artistene, Erick Manana og Rija Ramanantoanina som har gitt denne samlingen et slikt festlig preg. På vegne av delegasjonene fra Antsirabe og Toliara og innbyggerne i Antsirabe og Toliara, ja, på vegne av alle gassere i fedrelandet, overbringer jeg takk og tilfredshet til dere. (Jeg ber om unnskyldning dersom det er noen jeg har glemt.)

Her ved avslutningen takker jeg oss alle og ønsker alt godt: Måtte Gud bevare dere slik at enhver kommer tilbake til det stedet dere gikk ut fra.

Måtte dere ikke skilles fra lykken og måtte dere få det som tilkommer dere, slik at alle får nok. Måtte freden, den gode freden som forfedrene og formødrene ga oss, herske mellom dere og mellom oss, for: «det er bedre om pengene går tapt enn at slektsfellesskapet mellom oss skal gå tapt».

DEN GASSISKE NASJON LENGE LEVE, DEN NORSKE NASJON LENGE LEVE, OG MÅTTE VENNSKAPET OG SLEKTSKAPET MELLOM DET GASSISKE FOLK OG DET NORSKE FOLK LENGE LEVE!

Takk mine damer, til lykke mine herrer.

Ordføreren ledet an i "Afindraindrao" – en gassisk "jenka-dans"

Marta Dale har overrakt takkegave til Øyvind Dahl.

"Afindrafindrao"

Ordfører i Antsirabe Olga Ramalason og varaordfører i Stavanger Bjørg Tysdal Moe

Gerd og Johannes Borgenvik i prat med Generalkonsul Finn Andresen.

Eric Manana med gitaren. Dina bass, Hery piano, og Rija i bakgrunnen

Gassiske og norske venner i feststemning

Totalt 220 norske og gassiske festdeltakere møttes på 50-års jubileet i Kunstgalleriet på Madlaveien i Stavanger på Madagaskars nasjonaldag 26. juni 2010. Festen markerte at det var på dagen 50-år siden de Gaulle proklamerte Madagaskar fri frå fransk kolonivelde.

TEKST OG FOTO: ERIK TANGEDAL

Festen var eit samarbeid mellom Vennskapsforeininga Noreg – Madagaskar og Foreininga for gassarar som bur i Noreg, FIMANOR. Dei 220 gjestene på festen fordelte seg på ca. 20 tilreisande gjester frå Antsirabe, Ihosy og Toliara på Madagaskar pluss artist-

gruppa frå Frankrike, og mellom 50 og 60 gassarar som for tida bur i Noreg. FIMANOR hadde lagt ned eit stort arbeid med den herlege gassiske festmaten. Dei var også ansvarlege for det framifrå fine artistbesøket. Eric Manana og Rija Ramanantoanina er inter-

nasjonalt kjende artistar heilt i toppskiktet gjennom meir enn halvparten av republikkens femtiårige historie. Dei held til i Frankrike og har kvar si gruppe, men slo seg altså saman i Stavanger. Ved pianoet sat Hery, og Dina trakterte bassen.

Vennskapsforeininga stilte med dugnadsgjeng som gjekk på byen og lånte stolar og bord for å fylla det tome lokalet i Kunstgalleriet. På kjøkkenet stod gassarane for den velsmakande maten. Fotoutstillinga "Kampen for å overleve" hang i galleriet frå 26. mai til over festen 26. juni.

Ordfører i Antsirabe Olga Ramalason og varaordfører i Stavanger Bjørg Tysdal Moe har i mange år hatt nær kontakt i og med vennsapsby-avtalen mellom Stavanger og Antsirabe. Olga

Ramalason held festtalen i ekte gassisk stil, ein kabary som kan lesast i Øyvind Dahl si omsetjing her i bladet.

Generalkonsul Finn Andresen og ekteparet Johannes og Gerd Borgenvik var i arbeid på Madagaskar i 1960 og opplevde 26. juni der for 50 år sidan då general de Gaulle proklamerte frigjerinnga frå Frankrike.

Amerikansk-gassiske-norske Marta Dale overrakte takk til formann Øyvind Dahl i Vennskapsforeininga. Han

var kveldens konferansier og tolk. Han fekk eit bilete frå fotoutstillinga "Kampen for å overleve".

Ei gruppe gassiske speidarar synte gassisk folkedans, og den populære gassiske folkedansen "afindrafindrao" drog dei fleste i salen med seg. Vidare gjekk dansen lenge utover kvelden før den vellukka festen var slutt.

Oppmuntrende tale fra statssekretær Fiskaa

– Norge ønsker å bidra til å bevare skogen og har bestemt å gi støtte til flere frivillige organisasjoner som arbeider for dette, meddelte statssekretær Ingrid Fiskaa, som hilste fra Den norske regjering.

TEKST: ØYVIND DAHL
FOTO: ERIK TANGEDAL

Det er verdt å merke seg denne uttalelsen fra statssekretær Ingrid Fiskaa, som hilste på vegne av Den norske regjering under feiringen av 50-årsjubileet for Madagaskars uavhengighet. Det er første gangen vi får et klart signal fra regjeringen om at Norge ønsker å gjøre noe med den katastrofale trusselen mot Madagaskars regnskog og biologiske mangfold. Vennskapsforeningen har på flere måter, blant annet i flere artikler i Madagaskarforum pekt på hvilke konsekvenser den politiske krisen har hatt for det unike mangfoldet av flora og fauna som finnes på denne naturperlen i Det indiske hav.

Hennes uttalelse gir løfter om fornyet innsats:

«Det er svært bekymringsfullt at deler av skogen som anses som verneverdig, og som er oppført på UNESCOs verdensarvliste, i dag trues av ulovlig hogst og eksport. Dette truer ikke bare de treslagene som hugges ned, men også økosystemet rundt hvor unike arter er i ferd med å gå tapt for alltid. Dette er en utfordring som vi håper Madagaskar og alle aktører som kan påvirke den ulovlige hogsten og eksporten vil gripe fatt i, slik at Madagaskars fremtidige generasjoner også

kan ha gleden av skogen og dyre- og plantemangfoldet.»

Som meddelt andre steder i dette bladet, har VNM tatt initiativ til opprettelsen av Utvalget for miljø og utvikling (UMU). Gjennom dette initiativet ønsker vi å følge opp signalene fra miljø- og utviklingsminister Erik Solheim. Han har ved flere anledninger vist at han ønsker å satse både på bevaring av regnskog og bekjempe fattigdommen.

– **Et land hvor alt kan lages**
Ingrid Fiskaa sa i sin tale at utstillingen i Stavanger Kunstforening – med

tittelen «Kampen for å overleve» – «gir et sterkt bilde av det gassiske folket sin viljestyrke og kreativitet for å tjene til livets opphold i hverdagen. Madagaskar er et land hvor så og si alt kan lages, repareres, og brukes på nytt. Stefaan de Wolf og medarbeiderne hans har gjort et enestående arbeid for å dokumentere det gassiske hverdagsliv og de hundrevis av yrker som utgjør basisen i den uformelle økonomien som den største delen av befolkningen lever av.»

Demokratiske valg

I tillegg til utfordringen fra miljø og kamp mot fattigdom, nevnte hun arbeidet med «å få på plass et konstitusjonelt styre i landet og organisere demokratiske valg. Landet er i dag fastlåst i en konflikt som har konsekvenser både på landets utvikling, naturressursforvaltning og ikke minst befolkningen. Vi håper at landets beslutningstakere vil bli enige om en samlende løsning frem mot et demokratisk styre.» Det norske samarbeidet er frosset på bakgrunn av den politiske situasjonen. Men norske bistandsmidler kanaliseres via FN-organer og frivillige organisasjoner som Det Norske Misjonsselskap som samarbeider med Den gassiske lutherske kirken særlig når det gjelder programmet «utdanning for alle».

Kunnskapsrik

Det var imponerende å høre hvor mye bakgrunnskunnskap Fiskaa hadde hentet inn før hun holdt talen. Hun nevnte de lange historiske forbindelsene mel-

lom Norge og Madagaskar som sannsynligvis startet med pirater på slutten av 1600-tallet, fortsatte med norske misjonærer fra 1866 og norsk linjefart fra 1913 som senere ble drevet av Scandinaavian East Africa Line (SEAL). Vennskapet mellom Norge og Madagaskar har med andre ord bestått i over 140 år. Et symbol på de nære relasjonene er mange gassere som snakker norsk og mange nordmenn som snakker gassisk. Norske misjonærer har bidratt sterkt til utvikling av det gassiske skriftspråk og norsk forskning og bistand har bidratt til å fremme det gassiske språk som undervisningsspråk i grunnskolen.

Vennsksapsrelasjonene har i de senere år tatt form av vennsksapsbysamarbeid mellom Stavanger og Antsirabe, Sandnes og Toliara, universitetssamarbeid mellom Universitetet i Stavanger og universitetene i Toliara, Fianarantsoa og Antananarivo. Både Fredskorpset og Senter for Interkulturell Kommunikasjon (SIK) har vært involvert i utveksling av studenter.

Norges ambassade ble etablert i Antananarivo i 2004. Denne har bidratt til å forsterke Norges tilstedeværelse på Madagaskar og til å videreutvikle samarbeidet innenfor flere områder. Det gjelder særlig innen utdanning, med fokus på læreplaner, lærerutdanning, undervisningsspråk, skolebøker og skolebygging. I tillegg nevnte Fiskaa landbruket gjennom Fifamanor og støtte til Madagaskars arbeid med forvaltningssystem-

mer for landets fremtidige oljeinntekter gjennom programmet «Olje for utvikling».

Fiskaa avsluttet sin tale med disse ord: «Norge, som selv har vært underlagt andre makter gjennom historien, vet at uavhengighet er viktig. I den anledning vil jeg på vegne av Regjeringen gratulere det gassiske folk på denne store dagen og sende alle mine beste ønsker for veien videre de kommende år. Gratulerer med dagen!»

SISTE: Erik Solheim lover 6 mill for å stoppe ulovlig hogst

Miljø- og utviklingsminister Erik Solheim har deltatt på den 10. konferansen for naturmangfold i Nagoya i Japan i oktober. På møtet rettet Solheim kritikk mot de som kjøper dette tømmeret og til overgangsmyndighetene på Madagaskar for å gjøre for lite for å stanse den ulovlige hogsten. Hvis myndighetene straks iverksetter sitt dekret om stopp i ulovlig hogst og handel fra mars i år, og dersom de støtter UNESCO og de frivillige organisasjonene i arbeidet med tiltak for å redde regnskogen, naturmangfoldet og den fattige befolkningen, vil Norge gi 1 mill USD (6 mill NOK) til UNESCO for å starte dette viktige arbeidet.

Ingrid Fiskaa's tale blir tolket til gassisk av Øyvind Dahl

Skipsreder Johannes Solstad i samtale med statssekretæren

Madagaskar i bilder

I forbindelse med Jubileumsfesten "Madagaskar 50 år" inviterte Vennskapsforeningen medlemmer til å delta i en fotokonkurranse. Temaet for fotokonkurransen til Vennskapsforeningen var "Madagaskar".

TEKST: MARIT BREEN

Jon Erik Bakke, Lena Nielsen og Rolf Ekenes satt i juryen for fotokonkurransen og vurderte 99 bilder fra 23 fotografer. De var i utgangspunktet utfordret til å velge ut 5 vinnerbilder, men på grunn av mange flotte bidrag endte juryen opp med 6 vinnerbilder.

Juryen ønsket å få frem ulike kategorier bilder innenfor temaet, noe vinnerbildene absolutt representerer. Vinnerne av fotokonkurransen ble kunngjort på Jubileumsfesten. Madagaskarforum har i denne utgaven gleden av å presentere vinnerbildene her med noen av juryens kommentarer. Dessverre kan vi ikke gjengi fargene her inne i bladet.

Vinnerbildet

Fotograf: Linn Krogh Hansen, Slemmestad

Bildets tittel: "Voilà le bonbon vazaha"
Kommentar fra juryen: Juryen var entstemmig i at dette skulle være vinnerbildet. Bildet er skarpt og fullt av liv med jentas bustete hår, den snørrete nesa, de sandete skuldrene, og hennes tilbud om sukkertøy. Bildet har flott belysning som gir ekstra glød i ansiktet. Bakgrunnen som er ute av fokus bidrar til å gi bildet dybde.

2. plass

Fotograf: Randrianirina Noarison Phillippe, Stavanger

Bildets tittel: "Popcornproduksjon"

Kommentar fra juryen: Dette bildet ble en vinner fordi det viser gassernes utrolige evne til å lage noe som kan brukes ut ifra det som er tilgjengelig. Denne popcornmaskinen er sannsynligvis den eneste i verden av sitt slag! Bildet er et situasjonsbilde hvor ingenting er oppstilt. Kvinnene er i dyp konsentrasjon om sitt arbeid og gutten i hullet bak følger godt med på hva som skjer.

3. plass

Fotograf: Anders Rønningen, Tønsberg

Bildets tittel: "Mann med hatt"

Kommentar fra juryen: Bildet er et herlig portrett av en arbeidskar! Det skarpe motlyset gjør at mannen kniper øynene sammen, men en sprekk gir likevel øyekontakt.

4. plass

Fotograf: Svien Nielszen, Stavanger

Bildets tittel: "Salgsbod i Antsirabe"
Kommentar fra juryen: Bildet er et situasjonsbilde som viser en typisk hverdag fra en by. Fotografen er spesi-

elt heldig med lyset som gir gode farger på hattene og selgerne, mens gaten bakover er mer i skyggen og viser hvilket miljø vi er i. Bildet har god komposisjon og rene linjer.

5. plass

Fotograf: Petter Langseth, Wien

Bildets tittel: "Barneflokk"

Kommentar fra juryen: Juryen falt for dette bildet fordi det viser så mange praktfulle og uttrykksfulle ansikter; røveraktige, smilende, glade og sjenerete. Bakgården vi ser er typisk gassisk og barneflokket synes det er gøy å bli tatt bilde av. Et velkjent og takknemlig motiv for en fotograf.

6. plass

Fotograf: Anders Rønningen, Tønsberg

Bildets tittel: "Dans på markedet"

Kommentar fra juryen: Bildet forteller om fellesskap. Bodene i bakgrunnen gir bildet balanse og dybde.

Vennskapsforeningen takker alle fotografer for bidragene og for den flotte jobben som juryen har gjort i sin vurdering av bildene!

VINNERBILDET

2.

3.

4.

5.

6.

Jubileet for Bobo og Naval

Brødrene Bobo (8) og Naval (5) bor og går på skole i Antsirabe. De feiret Madagaskars uavhengighet som alle andre barn, med lanterner i gatene om kvelden før festen og høne til middag. Feiringen i år var stor og flott, nesten større og prektigere enn årene før. Men hverdagen, hvordan ser den ut?

TEKST OG FOTO: SOPHIE KÜSPERT

- Om kvelden den 25. juni gikk vi ut med lanternene som vi pleier, forteller Bobo. Det var mange folk ute, og alle hadde råd til å feire. Vi spiste grillspyd og drakk brus, og vi fikk til og med is! Det var kjempegøy, og folk sprenget så mange kinaputter på en gang at jeg fikk helt vondt i ørene, fortsetter han. - Det var også morsomt å se på en ordentlig boksekamp ved jernbanestasjonen på selve dagen, forteller guttene.

At Madagaskar skulle feire 50-års uavhengighet hadde de allerede hørt om på skolen, og de hadde pugget nasjonalsangen godt. Mens Bobo er ivrig og forteller om feiringen, sitter Naval og ser på en fransk tegnefilm. De har nettopp spist frokost og sitter på madrassen på gulvet. Foreldrene har ikke hatt råd til å kjøpe bord og stoler enda, men TVen er barna veldig glade for å ha.

Mindre klær enn før

Synes dere at ting har forandret seg siden krisen begynte, spør jeg?

- Nei, det synes jeg ikke, svarer Bobo kontant, og Naval nikker. Livet er som før, mener de to guttene. Det er bare slik at de spiser mer grønnsaker og mindre kjøtt enn før.

- Det er sikkert fordi folk planter mer grønnsaker, mener Bobo. - Dessuten er det vanskelig å spise kjøtt, mener Naval, som mangler en del tenner for tiden. De har også fått litt mindre klær enn før, sier guttene etter å ha tenkt seg om.

- Se her! Sier Naval og trekker i genseren som slutter rett over navlen og reker bare til albue.

Vil hjelpe landet

Bobo, dersom du var president, hva ville du gjort?

- Jeg ville gitt nok mat til alle, og gitt alle et hus å bo i. Dessuten ville jeg gitt alle en skole å gå på, og nok penger til å kjøpe penner, minst 1200 Ariary! Han tenker seg lenge om. Så sier han at han er veldig lei seg for at han fortsatt går på skole og ikke er så flink at han kan

hjelpe Madagaskar. For at det er store problemer i landet, har han skjont.

En kort samtale med moren til de to guttene oppklarer en del. Hun bekrefter at de har hatt mindre å spise enn før.

- Folk har fått mye dårligere råd. Vi har alltid kjøpt bruktklær, men i år hadde vi ikke en gang penger til å kjøpe nok klær til guttene.

Moren forteller videre at folk gjorde alt for å gjøre feiringen av nasjonaldagen så stor som mulig. Selv sparte de i flere uker for å ha råd til høna de spiste til middag, men den ble betydelig mindre enn den har brukt å være årene før.

- Men vi sier ikke det til barna våre. Vi ønsker at de skal oppleve å ha det bra. Dessuten er vi lei av å klage. Vi er gått lei hele politikkaset.

Derfor lever de livet så godt som det lar seg gjøre. Uansett har de fortsatt TVen som et symbol på at det kanskje ikke er så ille ennå likevel?

Hundre medlemmer – men plass til flere

Formann Herindrainy Andrianjafimanantsoa går til dagleg både i Noreg og på Madagaskar under det forenkla namnet Heri eller Hery, ettersom «i» i slutten av ord alltid vert skrive med «y» på gassisk. Han oppfordrer alle gassere i Noreg til å melde seg inn i foreningen.

TEKST OG FOTO: ERIK TANGEDAL

Heri kom som seksåring med foreldre og søsken til Noreg i 1967. Faren var prest og byrja vidare studium ved Misionshøgskulen i Stavanger. Familien var i Stavanger i fem år før dei vende tilbake til Madagaskar. I 1987 kom Heri tilbake til Oslo, og til Klepp på Jæren i 1999. Her bur han nå med kona og to gutar på 15 og 12 år. Heri er rådgivar for Tine og arbeider blant bøndene på Jæren.

Hundre medlemmer

Foreininga for gassarar i Noreg vart starta i ca. 1983 under namnet MaMiNo (Malagasy Miray eto Norvezy). Initiativet kom frå gassarar i området Oslo-Akershus, de fleste studenter. I 2004 skifte foreininga namn til det nåverande FiMaNor - Fikambanan'ny Malagasy eto Norvezy. Heri har vore formann sidan 2003. FiMaNor har nå ca 100 medlem med stort og smått frå Troms i nord til lengst i sør, fortel Heri. Også norske med gassisk ektefelle kan bli medlem. På nasjonalfesten i Stavanger 26. juni møtte mellom 50 og 60 frå det gassiske miljøet i Norge. Dessutan var der ca 20 tilreisande frå Madagaskar, frå Tulear og frå Antsirabe. Totalt deltok 86 gassarar på festen.

Foreninga har felles møte for heile landet ein gong i året, i pinsehøga. Det har veksla mellom Stavanger, Oslo, Bergen og Ålesund. Men dette året gjekk pinsemøtet ut på grunn av festen 26. juni i Stavanger. Plassen for neste møte har styret ikkje tatt stilling til ennå.

- Krisa på Madagaskar og den politiske splittinga der er ikkje tema i denne foreininga, som er nøytral når det gjeld politikk og religion, fortel Heri. Når vi kjem saman, går praten mest om det daglege, korleis vi trivst og har det i Noreg, seier han.

Gassere, meld dere inn!

Foreininga sitt formål er å styrkja vennskap og fellesskapet mellom gassarane her nord så langt heimanfrå. Hvis det er aktuelt med rådgiving og hjelp så har vi ein veldig fin og god «far og mor» (ray-amandreny) i generalkonsul Finn Andresen. Det er mange som kontaktar meg, og då henviser eg til han som den offentlege representanten. Vår lokale interesseforeining har ikkje noko å gjera med det offentlege Noreg.

Til slutt vil Heri oppfordra dei som enno ikkje er medlemmar til å melda seg inn. Ikkje alle gassarar i Noreg er innmeldte i foreininga. - Eg hadde nett kontakt med ei dame som har budd her i landet i 20 år utan å vera medlem. Det er nok sikkert fleire, seier Heri.

Årskontingenten for familiar er 300 kr, og 200 kr for einslege. Styret består av forutan Hery, Josephine Noro, nestformann, Hery Ramampiaro, kasserar, Germain sekretær, og styremedlemmene Zo, Clothilde og Randria.

Heri

Kjenner krisen på livet

– Da vi kom litt utenfor Mahaboboka, til et sted der det står et stort, ensomt tre, kom det flere menn ut på veien og begynte å skyte på oss med geværer. Jeg dukket og kjørte videre så fort som mulig, forteller Naina, taxibroussesjåfør mellom Toliara og Antananarivo.

TEKST OG FOTO: SOPHIE KÜSPHERT

– Heldigvis traff kulene bare karosseriet til bilen, og ikke noen inni. Også minibussen som kjørte bak oss, kom fra det uten personskader. Men det var nære på, forteller taxibroussesjåfør Naina.

Jeg møter Naina i Ihosy om ettermiddagen. Han reiste fra Toliara om morgenen, og regner med å komme til

Antananarivo tidlig neste morgen – dersom alt går bra. Heldigvis trenger passasjerene en liten pause, og jeg får tid til å spørre noen spørsmål før de kjører videre. Naina er en hyggelig mann i begynnelsen av 30-årene som har gjort lidenskapen for biler og kjøring til jobben sin. Det er hardt arbeid, men nå har han fått råd til å bytte ut den gamle Mazdaen med en nyere mo-

dell, og kan kjøre Toliara – Antananarivo og tilbake flere ganger i uka.

Sjåfør nylig drept

Slike overfall som Naina opplevde, blir det flere og flere av, forteller han videre. Ikke alle er like heldige som ham selv. For ikke lenge siden, i juni i år, ble en bil tatt av en røverbande kort tid

etter at han selv hadde passert stedet. Det var i nærheten av Ambalavao på vei til Antananarivo. De fikk tak i pengene og mobiltelefonene til passasjerene, og bilen fikk totalskade. Senere samme måned ble til og med en sjåfør drept i et overfall på samme sted, sier Naina.

Dette bekrefter en politibetjent som jobber i Ihosy. Han ønsker ikke å oppgi identitet, men svarer velvillig på spørsmålene mine når jeg kommer innom politistasjonen noen dager etter at jeg har snakket med Naina. Han forteller at politiet tok røverbanden som sto bak plyndringen av minibussen, men at livet til sjåføren ikke var til å redde.

Røverne slår ikke til helt tilfeldig, kan Naina opplyse. De har alltid et bestemt mål. Som oftest er det en person med i taxibroussen som har med penger i kontanter. Dette har røverne fått nyss om.

Hvor mye penger er det snakk om?

– Det er sjelden mindre enn 20.000 000 Ar (ca. 59.000 NOK). Noen ganger har folk med seg opp til 40.000 000 Ar (ca. 118.000 NOK) i kontanter. Dette er gjerne folk som skal gjøre store innkjøp.

Stor risiko

Naina forteller videre at det er relativt mange røvere som blir tatt. Det er ikke nødvendigvis politiet, men folk i nærheten som kommer på sporet.

– Politiet bryr seg lite. De tar imot anmeldelser og arkiverer dem. Men noen ganger tar de også tyver, særlig hvis

det er en viktig eller kjent person som er blitt frastjålet mye penger. *Hvorfor gjør røverne dette dersom det er en såpass stor risiko for å bli tatt?* Naina tenker seg om, og så sier han at han tror folk blir blendet av de store summene de kan stjele. De fleste røverne har nok aldri sett så mye penger på en gang. Da er det vanskelig å tenke på risikoen.

– Problemet er at de som organiserer angrepet ofte ikke blir tatt. De som styrer det hele ovenfra står ikke langs veien med geværer. Og når banden blir tatt, er pengene gjerne ikke hos dem lenger.

Politibetjenten forteller at politiet gjør alt de kan for å ta røverbandene. Han har selv vært med på oppdrag langs veiene der de sørger for sikkerhet for de reisende. Men så snart politiet tar en bande, kommer det en ny.

Krisen har skylda

– Det hele har blitt mye verre nå enn før, selv om det alltid har vært enkelte røverbander langs veiene, sier Naina. – Da jeg begynte å kjøre Toliara – Antananarivo for flere år siden, pleide jeg å kjøre alene uten at det skjedde noen overfall. Det kan jeg ikke lenger gjøre i dag.

Det har kommet en ny lov som sier at taxibrousser må kjøre i grupper på minst ti biler. Grunnen er at en gruppe på færre biler kan bli overfalt dersom røverbanden er stor nok.

– Det har skjedd at bander har tatt fire taxi brousser på en gang, forklarer Naina.

– Krisen har skylda! Folk har så lite penger at de lett lar seg overtale til å være med i røverbander. De gjør ofte denne farlige jobben uten å få så mye for det.

Det samme svaret får jeg fra politibetjenten. På grunn av krisen er det mange arbeidsledige ungdommer mellom 15 og 25 år. Som oftest er det disse som danner røverbandene.

– Fengslene fylles opp, men folk lar seg ikke skremme. De har ingenting å miste, sier han.

Hjelpeløse

Både Naina og politibetjenten mener at det hele ikke vil stoppe før overgangsregjeringen har gått av. Og så lenge overfallene fortsetter, er taxi broussesjåførene blant dem som får kjenne krisen på livet. Hver tur til Antananarivo og tilbake utgjør en livsfare. Men selv om det er mange færre overfall om dagen, er det stor enighet om at reisen må gjøres om natten. Dersom man vil kjøre de vel 90 milene fra Toliara til Antananarivo i ett strekk blir det natt ett sted uansett, er argumentet. Å stoppe ved et hotell for å sove har verken passasjerene eller sjåføren råd til. Og om kvelden får man lettere passasjerer fordi de fleste vil bruke dagen på å gjøre innkjøp i Antananarivo.

– Vi føler oss ganske hjelpeløse. Selv ikke politiet kan gjøre noe annet enn å sende oss av sted i kolonner, avslutter Naina smilende med et skuldertrekk, før han setter seg inn i sin nye, hvite minibuss og kjører videre mot Antananarivo.

Ambulansen + utstyr klar for pakking

Ambulansen klar for innrygging i containeren

Ambulansen på plass i containeren

Klar for å kjøres ut av containeren

Ambulanse-overrekkelse

Overlevering av nøklene til sykehusdirektør og kirurg Harison

Ambulansehjelp til Madagaskar

Ambulansesjåfør Leidulf Gausel og lege Svein Kjosavik har nylig gjennomført et prosjekt som de håper skal få stor betydning. De har skaffet en brukt ambulanse fra Stavanger til hospitalet Andranomadio i Antsirabe.

TEKST OG FOTO: SVEIN KJOSAVIK

Antsirabe er en av Madagaskars største byer med over 200.000 innbyggere, men sykehuset har likevel ikke hatt noen ambulanse.

Allerede i 2002, mens Kjosavik bodde på Antsirabe, fikk han spørsmål om muligheten av å kunne skaffe en ambulanse fra Norge. Først nå har det latt seg gjøre å etterkomme dette ønsket. Det var ambulansesjåfør Leidulf Gausel som gav inspirasjon til å forsøke å få prosjektet gjennomført. Gausel visste at sykehuset i Stavanger hadde en ambulanse som hadde vært ute av drift. Han utfordret derfor ambulansetjenesten til å donere denne ambulansen til prosjektet. Gausel forteller at det kun var girkassen som var defekt i den ellers så «strøkne» Mercedesen. Gausel og Kjosavik gikk derfor i gang og fikk samlet inn penger nok til å dekke både reparasjonen av bilen og for-

sendelsen til Madagaskar. I tillegg fikk de donert adskillig annet medisinsk utstyr som de fylte ambulansen og resten av containeren med.

Klar for ny innsats

Både Antsirabe by og sykehuset Andranomadio er grunnlagt av nordmenn og har mye kontakt med Norge. Sykehuset var i sin tid regnet blant de beste sykehusene i Afrika, men hadde betydelige problemer på 90 - tallet. Dr. Harrison har klart å snu utviklingen. Det er igjen et veldrevet og godt sykehus. Sykehuset har blant annet vært en viktig del av et Norad-finansiert prosjekt mot tuberkulose. Det har ofte studenter fra Norge på praksisbesøk.

Antsirabe er også Stavanger kommune sin vennskapsby på Madagaskar. Det var derfor ekstra kjekt at ambulansen kom fra Stavanger, når det endelig lot

seg gjøre å få dette til.

Like etter pinse ble containeren sendt fra Stavanger, og i slutten av juli kom den til bestemmelsesstedet. Papirarbeidet for å få ambulansen innregistrert på Madagaskar har tatt mer tid enn forventet, men nå er de formelle prosedyrene gjennomført og bilen klar for ny innsats. Den har til og med fått nye merking med sykehusets navn satt på taket samt «Fiara - Miasa Stavanger Antsirabe» på sidene. Det siste betyr «Samarbeid Stavanger Antsirabe».

Prosjektene ble gjennomført i nært samarbeid med representanten for det Norske Misjonsselskap (NMS) på Madagaskar, Arild Bakke. NMS sin avtale med gassiske myndigheter sikret også fritak fra importavgift for ambulansen og utstyret.

Trenger støtte til vedlikehold

Fredag 1. oktober ble ambulansen formelt overlevert til sykehusdirektør og sjefslege Harison. Arild Bakke stod for selve overrekkelsen. Ordføreren Olga Ramalason var dessverre bortreist, men rådmann Randriantiana Henri fra Antsirabe kommune var til stede ved overrekkelsen. Det var også ledelsen for den gassiske lutherske kirke med både kirkepresident Rakoto Endor Modeste, generalsekretær Samoela Georges, visepresident Trabonjy Alson kirkekasserer Lahiniriko Jean og direktør for den gassiske lutherske kirke sitt helsedepartement, Andreas Richard.

Prosjektet sin første fase er herved over, men vi ønsker også å bidra til drift og vedlikehold av bilen. Sykehuset har beskjedne midler. De vil gjøre så godt de kan, men det vil ha stor betydning om det lar seg gjøre å samle inn

noe mer penger til prosjektet. Vi oppfordrer derfor deg som leser dette til å gi din støtte til drift og vedlikehold av ambulansen til kontonummer: **3260.16.01353. merk gaven «Ambulanseprosjektet»**

Hver krone teller og alle penger blir sendt videre til Andranomadio. Oktober 2011 planlegger Kjosavik sammen med Ravinala Reiser å arrangere en tur til Madagaskar. De vil blant annet besøke sykehuset og se hvordan det går med ambulansen. Vil du være med på det kan du gå og finne mer informasjon på www.ravinala.no.

En stor takk rettes til alle som har bidratt til gjennomføringen av prosjektet. Blant de største sponsorene nevnes:

- Fagforbundet Helse Stavanger
- HF El & It Forbundet Distrikt Rogaland
- Lothe Bygg AS
- Ravinala Reiser AS
- Aksjon for Håp/Hjelpemiddelsentralen i Rogaland
- Norengros Kjosavik AS
- Medinor AS Sandnes

Madagaskar fra krise til krise

Siden uavhengigheten i 1960 har presidentskifte oftest skjedd gjennom gatedemonstrasjoner, streik og uroligheter. Madagaskar har gått fra krise til krise. Hva er det ved gassisk politikk som gjør at landet ikke kan skifte president gjennom demokratiske valg? Her er et forsøk på politisk analyse av situasjonen.

TEKST: ØYVIND DAHL

Madagaskar ble uavhengig fra Frankrike den 26. juni 1960 og kunne i år feire sitt 50-årsjubileum som selvstendig stat. Jubileumsfesten ble preget av den politiske krisen landet er inne i.

Gjentatte kriser

Presidenten i den første republikk, Philibert Tsiranana, ble felt under studentdemonstrasjonene i mai 1972. Krisen endte med at Tsiranana trakk seg som president og ga all makt til leder for hæren, general Gabriel Ramanantsoa. I februar 1975 ble oberst Richard Ratsimandrava utnevnt til ny president. Bare seks dager etter makt-overtakelsen ble han skutt i et bakholdsangrep og et militærdirektorat tok makten.

Krisen tok slutt da marineoffiser Didier Ratsiraka ble valgt av militærdirektoratet 15. juni 1975. Han fikk folkets støtte ved folkeavstemningen (den andre republikk) i desember samme år. I 1989, samme år som Berlinmuren falt, ble Ratsiraka gjenvalgt til sin tredje sjuårsperiode. Men i 1991 organiserte opposisjonen «De levende krefter» gatedemonstrasjoner som førte til presidentens fall. Kirkerådet FFKM meglet i striden. Det førte til en folkeavstemning om en ny grunnlov og valget av Zafy Albert som president i februar 1993.

Men Zafy ble ikke sittende lenge. I september 1996 ble han avsatt av nasjonalforsamlingen. Politisk rot og apati førte til at Didier Ratsiraka gjorde comeback og ble valgt til president i den tredje republikk i desember 1996. Han var klar til gjenvalg i desember 2001 da han ble utfordret av Antananarivos ordfører Marc Ravalomanana. Krangelen om resultatet av valget førte til store folkedemonstrasjoner i gatene inntil grunnlovsdomstolen godkjente valget og Ravalomanana kunne innsettes som valgt president i mai 2002.

Ravalomanana ble regulært gjenvalgt i 2007 og skulle egentlig ha sittet til 2012 da ordfører Andry Rajoelina utfordret ham med gatedemonstrasjonene våren 2009. Det endte med mytteri i hæren og med de militæres støtte kunne Rajoelina ta makten ved kupp 17. mars 2002. Resten av historien kjenner vi, Marc Ravalomanana sitter fortsatt i eksil i Sør-Afrika. Etter mange møter, forhandlinger og konferanser er Madagaskar fortsatt splittet og sitter med en overgangsresident som ikke er demokratisk valgt.

Historien gir grunn til refleksjoner. Hvordan kan dette skje igjen og igjen? Jeg skal peke på noen faktorer som jeg

tror er viktige i en analyse av gassisk politikk.

Partiene og mediene

De politiske partiene er ikke basert på en ideologi eller et fast program. De er organisert rundt mer eller mindre karismatiske ledere som fort «snur kappen etter vinden». Madagaskar har ca. 180 «politiske partier», de fleste er små og uten reell innflytelse. De partiene som kan ha makt er særlig presidentens parti, i Tsirananas tid PSD, i Ratsirakas tid AREMA og i Ravalomanans tid TIM. Disse partiene kan lett verve tilhengere, ettersom de blir privilegert av den sittende president. Ved alle valg har presidentens parti fått full tilgang til statens radio- og TV-kanaler, mens andre blir mer eller mindre «skviset ut». Ravalomanana hadde også sine egne radio- og TV-kanaler som var landsdekkende. Media står i maktens tjeneste, offentlig debatt kveles. Med arrestasjoner av journalister og stenging av radio- og tv-kanaler har Andry Rajoelina vist at han følger det samme mønsteret som sine forgjengere.

Udemokratiske valg

Ved alle valg og folkeavstemninger blir valgprosessen styrt av sentralmakten. Valglovene har hittil vært slik at det

Eks-president Marc Ravalomanana.

er enmannskretser. Det partiet som får flest stemmer i en krets, får alle kandidatene. Det finnes ikke noe utjevningsmandat. Det gjorde at Ravalomananas parti TIM og støttepartier hadde 120 av 127 delegater i nasjonalforsamlingen og 33 av 33 seter i senatet. I teorien får hvert parti ansvaret for å distribuere sine stemmesedler. Det fører til at bare de store landsdekkende partiene har sjanse til å bli valgt. I tillegg er valglistene mangelfulle, det har vært avdekket fiktive navn på listene, og noen er dobbeltregistrert. Det gir mange muligheter til manipulasjon og valgfusk, noe som sannsynligvis alle presidenter har benyttet seg av. Et folkelig krav for tiden er «bulletin unique» en valgseddel for alle partier der en kan krysse av for det partiet en ønsker. De sterke familiene i Antananarivo har stor innflytelse i statsapparatet. Fransk språk bidrar til å sikre deres makt ved at andre grupper i periferien ikke slipper til.

Grunnloven gir presidenten all makt

Med unntak av grunnloven for den tredje republikk, har alle grunnlovene gitt all makt til presidenten. Han kan utpeke statsministeren, dommere og militære ledere. Da Zafy ble konstituasjonelt avsatt, var statsministeren utnevnt av nasjonalforsamlingen. Da

Ratsiraka kom tilbake, skyndte han seg og reviderte grunnloven slik at presidenten fikk tilbake denne makten. Og Ravalomanana var komfortabel med det og opprettholdt et sterkt presidentstyre.

Rettsystemet styres av presidenten

Presidenten «garanterer rettens uavhengighet». I praksis betyr det at han utnevner dommere som er lojale. Rettsystemet er kjent for å være korrumpert. Anklagede kan sitte måneder og år i fengsel uten at saken kommer opp for retten med mindre slektninger kan betale advokater og dommere.

De militæres rolle

Den president som får de militære på sin side har all makt. Madagaskar har en meget topptung administrasjon med 80 generaler, 600 oberster og 25 000 soldater i hæren. Da Rajoelina tok makten, gjorde noen oberster opprør mot hierarkiet og nøytraliserte generalene ved selv å ta kommandoen. Også her går lojaliteten til den som betaler mest. Ved siste maktovertakelse er splittelsen blant de militære blitt tydelig.

Kan Madagaskar styres?

Madagaskar har vært et land med sterkt presidentstyre uten demokratis-

ke tradisjoner. Den sittende president har kunnet styre som en «eneveldig» diktator med kontroll over nasjonalforsamling, senat, rettssystem og de militære. Rajoelina har like godt oppløst nasjonalforsamling og senat og styrer ved direkte dekreter. Forretningsmannen Ravalomanana tok også kontroll over økonomien med sitt landsomfattende konsern TIKO. Han kunne sørge for lover som favoriserte hans egne selskaper. Sammenblendingen av personlige interesser med statens interesser førte til slutt til hans fall.

Den fjerde republikk må innføre en grunnlov som sørger for maktdeling mellom president, parlament og rettsvesen. Valglovene må sikre at opposisjonen får reell sjanse i folkevalgte organer som er representative for hele befolkningen. Medier må ikke knebles av maktapparatet. Korrupsjon må utryddes i rettsapparatet og i de militære rekker. Og sist, men ikke minst: Madagaskar må velge en president som er opptatt av nasjonens beste og ikke bare egne interesser.

Skole uten bøker

Kan vi i Norge tenke oss en barneskole uten bøker? På Madagaskar er det mange skoler som ikke har bøker. Læreren skriver leksen opp på tavlen, elevene kopierer i kladdebøkene sine. Neste dag kan de bli bedt om å ramse opp det de har lært, kanskje uten å forstå innholdet, som ofte er på fransk.

TEKST OG FOTO: ØYVIND DAHL

Lesesenteret på Universitetet i Stavanger tok initiativ til å produsere bøker for barn på Madagaskar i samarbeid med Vakoka Vakiteny. (Se tidligere nummer av Madagaskarforum.) Utdanningsministeriet på Madagaskar ble meget interessert i opplegget og var klar til å inngå en avtale med Lesesenteret om å produsere bøker og lære opp lærerne i hvordan bøker kan brukes i undervisningen. Så kom den politiske krisen, og bistanden fra Norge til Statens utdanningsprogram ble frosset.

Da Plan A gikk i vasken, fant Lesesenteret en Plan B. Det ble tatt kontakt med det såkalte grønne skoleprogrammet innen Den lutherske kirken på Madagaskar med sikte på å få på plass et Fredskorpsamarbeid. En gruppe fra Lesesenteret, med direktør Ragnar Gees Solheim i spissen, besøkte ProVert og flere skoler i mai 2010, og nå i september kom ProVert med koordinator Andrianjafy Mamisoa, regnskapsansvarlig Randrianarivo Rija og leder for det lutherske skolekontoret, Madame Jenö Isabelle på gjensitt. Madagaskarforum har stilt gjestene fra Madagaskar noen spørsmål:

– *Hva er et grønt skoleprogram?*

– ProVert har tre mål: Å bedre kvaliteten på utdanning, å gi utdanning til alle, og gi undervisning i miljøvern. ProVert er en paraply som dekker all skolevirksomhet som FLM driver: 268 grunnskoler, 45 ungdomsskoler, 12 videregående, én lærerskole, samt flere blinde- og døvesentra, fire jordbruksskoler og spesielt grønne skoleprogrammer i Bara og Shalom på nordvestkysten, forklarer de gassiske gjestene.

Fra venstre: Andrianjafy Mamisoa, Madame Jenö Isabelle, rektor Aslaug Mikkelsen, og Randrianarivo Rija.

I Stavanger har de tre representantene besøkt Nylund skole, Sandviks forlag, andre undervisningsprogrammer på Universitetet, Misjonshøgskolen, Senter for interkulturell kommunikasjon og Det Norske Misjonsselskap.

– *Hva har gjort mest inntrykk på dere?*

– Besøket på Nylund skole var særdeles interessant. I stedet for vanlig klasseromsundervisning, jobbet elevene i grupper der de hjalp hverandre. Læreren instruerte fire til fem elever i nytt lærestoff, så flyttet de seg til ulike stasjoner der de jobbet uten lærer med skrivning, lesning, data, forming, og matematikk. En assistent som var spesiallærer, hjalp elever som hadde spesielle lærevansker.

– *Hva tror dere at dere kan dra nytte av i undervisningen på Madagaskar?*

– Vi har ikke muligheter til å tilby datamaskiner til skolene. Mange steder er det heller ikke strøm. Men vi tror at denne stasjonsundervisningen kan være veldig anvendbar. Vi vil derfor

prøve å etablere en pilotskole der vi kan ta i bruk disse nye undervisningsmetodene. Vi vil forsøke å få til en utveksling med lærere fra Nylund til Madagaskar og lærere fra Madagaskar hit til Nylund slik at vi kan inspirere lærerne på Madagaskar til nye måter å formidle kunnskap på. Lærerskolen i Fandriana vil stå sentralt for å kurse nye lærere i nye undervisningsmetoder.

– *Hva mer forventer dere fra Fredskorpsprogrammet?*

– Vi håper at vi også skal få hjelp til å produsere bøker. Vi ønsker å velge ut noen unge gassere som kan få ideer til produksjon av lærebøker og annen litteratur på gassisk. Det kan være unge forfattere eller illustratører som kan lære av Lesesenterets fagkompetanse. Vi ønsker også at noen fra Lesesenteret skal komme til oss på Madagaskar og kurse våre lærere i bruk av bøker i undervisningen. Så både kompetansebygging og produksjon av bøker vil bli inkludert i fredskorpsavtalen, håper vi.

Medaljedryss over nordmenn og gassarar

Slik var tittelen over ein artikkel i Madagaskarforum nr 1/ 2010. Der hadde vi funne fram til nokre gassarar med den norske riddarordenen av St. Olav, og 45 norske tildelt den gassiske nasjonalordenen, eller den gassiske fortjenstemedaljen. Det var litt av eit detektivarbeid å finna fram til desse 45 namna. Men lista var ikkje komplett. Vi ga difor utfordringa vidare for å komplettera.

TEKST OG FOTO: ERIK TANGEDAL

Her er fem nye namn meldt oss som resultat av denne etterlysinga, og dermed er vi oppe i femti norske kvinner og menn som i Republikken Madagaskars 50-årige historie er tildelt nasjonal ære. Kanskje det framleis er nokon som kan gi oss nye namn? Meld dette i så fall til erik.tangedal@gmail.com

Femti ærefulle

Med desse fem har vi nådd det magiske talet 50 ærefulle i republikkens 50-årige historie:

Erik Borgenvik: (1897 – 1960)
Ordre du Merite de Madagascar,
26. febr. 1959.

Karl Edvard Aarholt (1905 –1995)
Ordre du Merite de Madagascar plus
Chevalier de l'ordre National de
Madagascar (1962)

Petter Gresseth: Ordre du Merite de
Madagascar, 3.sept.1988
Chevalier de l'ordre National de
Madagascar, 13. januar 1989.

Styrkar Foss: Chevalier de l'Ordre
National de Madagascar, 1984

Gunn-Åse Stenset (1956-2007):
Chevalier de l'ordre National de
Madagascar, 22.mai 1996.

Arne Dragsund er av dei heilt få som har graden kommandør av den gassiske nasjonalordenen. Dei tre andre vi har registrert er Sverre Utne, Otto Chr. Dahl og Ludvig Munthe. Desse tre er gått bort. Ludvig Munthe var sist registrert berre med riddarordenen, men fekk også den påfylgjande graden kommandør, og truleg også Grand Officier, slik som Otto Chr. Dahl. Det er den høgste graden utlendingar kan få.

Arne og Ingrid Dragsund, ved mottaket av kommandørordenen på Tombontsoa i 2009.

Den norske ambassaden på Madagaskar nedgraderes

Den norske ambassaden ble opprettet i mai 2004 med ambassadør Hans Fredrik Lehne. Nåværende ambassadør, Dag Nissen, går av med pensjon i mars 2011. Det vil ikke bli utnevnt noen ny ambassadør etter ham. Ambassa-

den i Antananarivo vil få redusert bemanning og vil bli underlagt en ambassade i regionen, muligens Kenya eller Sør Afrika. Denne reduksjonen er ikke en følge av den politiske situasjonen på Madagaskar, men resultatet av

en gjennomgang av hele utenriksstjenesten. Fem utenriksstasjoner vil bli nedlagt i løpet av 2011. Norge vil altså til tross for vanskelighetene på Madagaskar opprettholde en diplomatisk tilstedeværelse i Antananarivo.

Underholdning fra Madagaskar²²

Hvis du ikke har muligheten til å reise til Madagaskar kan du trøste deg med at det finnes en rekke gode filmer og underholdning fra solskinnsøya tilgjengelig. Her er noen tips til Madagaskar-mimring i høstmørket.

TEKST: ARNE MORTEN ROSNES

Hvis du leter etter filmer fra Madagaskar på internett, er det nesten umulig å komme forbi tegnefilmen «Madagaskar» 1 og 2. Dette er filmen hvor noen dyr som rømmer fra en dyrehage i USA havner på Madagaskar. Men er du ute etter filmer som er produsert på Madagaskar eller med gassisk produsent eller regissør, anbefaler vi å prøve nettstedet:

<http://www.laterit-productions.com>

«Angano... Angano, Tales from Madagascar»

Angano... Angano, Tales from Madagascar er en reise mellom eventyr og virkelighet på Madagaskar. Det sentrale i filmen er den muntlige fortellertradisjonen. Gjennom eventyr og sagn i fra Madagaskars opprinnelse og utvikling får vi ta del i engasjerende fortellinger illustrert med bilder fra dagens Madagaskar. Både bildene og historiene er gode, og det er lett å la seg underholde av filmen.

Denne filmen anbefaler jeg!

Manusscript: Marie Clémence et César Paes

Musikk: Carson

Foto: Cesar Paes

Redigering: Cesar Paes

Regissør: Marie Clémence et César Paes

Produsent: Marie-Clémence Paes

Lyd: Raoul Fruhauf

Varighet: 63 minutes

Produksjonsår: 1989

Kan bestilles på DVD fra:

<http://www.laterit-productions.com>

Animated window on Madagascar

«Fenêtre animée sur Madagascar», eller Animated window on Madagascar, inneholder fire korte animasjonsfilmer produsert av to gassiske brødre. DVDen ble lansert i 2008, men filmene er produsert i perioden mellom 2002 og 2006. De hevder at filmen som er produsert i 2002 er den første animasjonsfilmene produsert på Madagaskar.

Selv om dette er animasjonsfilmer, eller tegnefilmer om du vil, så er de ikke laget for barn. Noen barn kan kanskje like dem, men de har et dyperer og dystre budskap som kan være vanskelig å forstå. Til tider kan også animasjonsfilmene virke tildels absurde, men de er også morsomme og underholdende.

Disse filmene er verdt å se, men vær forberedt på det absurde!

Produsert av: Fabrice Maminirina & Jiva Razafindralambo

Varighet: 30 minutes

På DVD: 2008

Kan bestilles på DVD fra:

<http://www.laterit-productions.com>

SMÅNYTT

AV ØYVIND DAHL

Vennskapsforeningens årsmøte 2011

Det blir årsmøte for Vennskapsforeningen Norge – Madagaskar (hovedforeningen på landsbasis) i Oslo lørdag 9. april 2011. Innkalling og giroblanketten vil bli sendt ut ca 1. mars i en egen konvolutt til medlemmene. Stemmeseddel vil samtidig bli sendt ut elektronisk slik som i 2010. Årsmelding, årsregnskap med revisorberetning, aktivitetsplan og budsjett, samt saker til drøfting, vil bli trykket i Madagaskarforum nr. 1/2011 og sendt ut til medlemmene senest i mars måned. Eventuelle saker til årsmøtet må sendes inn til hovedstyret innen 1. februar 2011.

Kan jeg stemme?

Alle som har betalt kontingent for 2010 kan gi sin stemme til nye hovedstyremedlemmer, revisorer og valgkomité i 2011. Stemmeseddel blir sendt ut i begynnelsen av mars over e-post til alle som har mailadresse. De som ikke har e-post, vil få stemmeseddel i konvolutt. Stemmeseddelen og giroen er nummerert til hovedmedlemmer og husstandsmedlemmer, og adressert og ferdig utfyllt til hovedmedlemmet. Som før har både hovedmedlemmer og husstandsmedlemmer stemmerett. Frist for både stemmegivning og innbetaling av kontingent for 2011 er 20. mars 2011.

Boken til Stefaan de Wolf er til salgs

Marta Dale, som leder VNM-Stavanger, tar imot bestillinger på boken "Le grand livre sur les petits métiers" som dannet utgangspunkt for jubileumsutstillingen. Boken koster kr. 240,00 + porto og emballasje. Marta Dale kan kontaktes på 984 31 163 eller på e-post: makjeda@online.no.

Oppretting av underutvalg

På årsmøtet i 2009 ble det foreslått å opprette to underutvalg i foreningen: Et miljøutvalg og et menneskerettighetsutvalg. På hovedstyremøtet 1. juni 2010 ble det vedtatt å opprette Utvalg for miljø og utvikling (UMU) og Ut-

valg for menneskerettigheter (UMR). Utvalgene skal arbeide i samsvar med VNMs vedtekter. Utvalgene har som formål å arbeide for miljø og utvikling relatert til Madagaskar. De skal lage en handlingsplan og rapportere fortløpende til hovedstyret for VNM. Utvalgene skal legge frem en årsrapport til VNMs årsmøte. Utvalgene rekrutterer selv medlemmer av VNM som vil arbeide frivillig for disse sakene.

UMU har som formål å arbeide for miljø og utvikling relatert til Madagaskar. Interesserte bes om å kontakte Arne Dragsund, Lundegeilen 11, 4323 Sandnes, e-post: adragun@online.no, Mobil 971 90 424.

UMR har som formål har som formål å arbeide for menneskerettighetene relatert til Madagaskar. Interesserte bes kontakte John Magnus Nygaard, Svalbard plass 10, 4010 Stavanger, e-post: John.Magnus.Nygaard@rogfk.no, Telefon 51 52 21 41, Mobil 478 14 986.

Osloforeningen

Oslo-styret har gjennomført jubileumsfeiring lørdag 5. juni kl. 13.-16. i Sørumsand med kåseri av Thor Ringsbu. "Dagros på Madagaskar". Det har også vært medlemsmøte torsdag 23. september med prest Sunniva Gylver "Mitt møte med Madagaskar". Hun har arbeidet i KFUK / KFUM i Antananarivo ett år. Torsdag 28. oktober fortalte Ottar Rakoto Fjose og viste bilder: "I arbeid som frivillig på Madagaskar våren og sommeren 2010, med innlagte opplevelsesreiser". Ottar har jobbet som lege i Antsirabe. Torsdag 10. februar skal Hilde Nielsen og Karina Hestad Skeie snakke om "Religion og politikk på Madagaskar, med utgangspunkt i den senere tids politiske turbulens". Torsdag 10. mars blir det årsmøte. Lørdag 9. april står Osloforeningen som arrangør av Hovedforeningens årsmøte.

Stavangerforeningen

Stavanger-styret har jobbet med feiringen av 50-årsjubileet med åpning 26. mai og avslutningsfest 26. juni.

Det første møte i høst er avviklet 6. sept. om "Vannmiljø på Madagaskar" med Torleiv Bilstad og Leif Ydstebø fra Universitetet og oppdatering av den politiske situasjonen ved ØD. Det planlegges lørdagskafé på Internasjonalt hus 13. november kl. 12.00 - 15.00. Der blir det gassisk mat, film og leker for barna. Til våren planlegges årsmøte mandag 21. feb. pluss temamøte i mars eller april.

Hvor mange medlemmer har foreningen?

Foreningen har nå 522 registrerte medlemmer. Av disse er 376 hovedmedlemmer og 146 husstandsmedlemmer. Med husstandsmedlemmer mener vi ektefelle/samboer og barn som bor hjemme på samme adresse. Utflyttede voksne barn på andre adresser regner vi med kan tegne seg som nye selvstendige hovedmedlemmer.

Vi vil gjerne at dere verver nye medlemmer til foreningen, for eksempel ved å verve familiemedlemmer som husstandsmedlemmer. Jo flere vi er, jo sterkere stemme har vi når det gjelder lobbyvirksomhet og forhandling om medlemsfordeler. Om det er mulig, bruk innmeldingssiden på www.madagaskar.no.

Adresseforandring

Kasserer Reidar F. Sivertsen vil takke alle medlemmer som sørger for at medlemsregisteret er oppdatert og à jour ved å sende melding om adresseendringer til kasserer. Adressen til kasserer finner du bak på dette bladet. Du kan også klikke svar på en av mailene som kommer fra kassereren og opplyse om endringer som måtte være aktuelle. Kasserer setter også pris på å ha et telefonnummer å nå deg på om det skulle være nødvendig, så send gjerne oppdateringer om telefonnummer også.

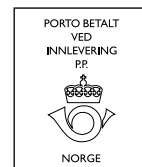
Tips oss dersom du kjenner en film du ønsker å anmelde, eller ønsker å få anmeldt.

RADIO FRA MADAGASKAR

Savner du lyden fra Madagaskar? Med internettforbindelse og noen få tastetrykk kan du nå få gassisk radio inn i stua, på kjøkkenet, kontoret eller hvor du lytter på radio.

Om du søker i google på «internet radio Madagaskar», får du frem flere tilgjengelige radiostasjoner, for eksempel via <http://www.shoutcast.com/radio/Madagascar>. Dersom du har en internettradio trenger du ikke en gang pc for å få lyden av Madagaskar hjem til deg. Og det er gratis!

B

RETURADRESSE: REIDAR F. SIVERTSEN, BRØHOLTIA 16 A, 3430 SPIKKESTAD

